

Пам'ятка першокурснику як слухати і конспектувати лекції

На лекціях студенти отримують самі новітні дані, в чомусь доповнюють підручники (а останнім часом їх замінюють), знайомляться з останніми досягненнями науки. Тому вміння зосереджено слухати лекції, активно, творчо сприймати викладені відомості є неодмінною умовою їх глибокого і міцного засвоєння, а також розвитку розумових здібностей.

Слухання та запис лекцій - складні види вузівської роботи; і треба чимало потрудитися, щоб оволодіти ними.

1. Уважне слухання і конспектування лекцій передбачає інтенсивну розумову діяльність студента. В процесі слухання ви повинні розібратися в тому, що викладає лектор; обмірковувати сказане ним; пов'язати нове з тим, що вам вже відомо по даній темі з попередніх лекцій, прочитаних книг і журналів. Те, що дійсно уважно прослухано, продумано і записано на лекціях, стає вашим надбанням, входить в ваш освітній фонд.

2. Слухаючи лекції, треба прагнути зрозуміти мету викладу, вловити хід думок лектора, логічну послідовність викладу, зрозуміти, що хоче довести лектор. Треба відволіктися при цьому від сторонніх думок і думати тільки про те, що викладає викладач. Короткі записи лекцій, конспектування їх допомагає засвоїти матеріал.

Увага людини дуже нестійка. Потрібні вольові зусилля, щоб вона була зосередженою. Систематично контролюйте себе в цьому відношенні, коли слухаєте лекції.

3. Встановлено, що конспектування лекцій має велике освітнє і виховне значення для слухачів; воно розвиває розум, збагачує науковими даними, сприяє закріпленню знань в пам'яті, озброює необхідними вміннями та навичками. Але конспект є корисним тоді, коли записано найсуттєвіше, основне. Якщо ж студент прагне записати дослівно всю лекцію, то таке «конспектування» приносить більше шкоди, ніж користі. Деякі студенти просять іноді лектора «читати повільніше ...». Їм хочеться, щоб лекція перетворилася на лекцію-диктовку. Це дуже шкідлива тенденція, бо в цьому випадку студент механічно записує велику кількість почутих відомостей і не роздумує над ними. Що ж треба записувати на лекції? Перш за все - тему лекції, основні її питання, найважливішу їх аргументацію. Потім - деякі яскраві приклади, наукові визначення і висновки, які дає лектор за матеріалом. Зазвичай лектори, змінюючи силу, тембр голосу або сповільнюючи читання, виділяють і підкреслюють найважливіші положення викладеного матеріалу, роблять записи й замальовки на дошці. Це допомагає студентам усвідомити і записати найважливіше, істотне.

4. Запис лекцій рекомендується вести по можливості власними формулюваннями. Конспект краще підрозділяти на пункти, параграфи. Принципові місця, визначення, формули слід супроводжувати зауваженнями: «важливо», «особливо важливо», «добре запам'ятати» і т.п. А ще краще - розробити власний «Маркограф». наприклад:

- Важливо; - Дуже важливо; - Під питанням;
- Перевірити; - Запам'ятати; - Скопіювати;
- Подивитися в підручнику.

5. Корисно (не зайве) буде повчитися стенографії на курсах.

6. Багато студентів непогано конспектують лекції, але до самих іспитів не заглядають в них. Вони роблять велику помилку. Над конспектами лекцій треба систематично працювати: перечитувати їх, виправляти текст, робити доповнення, розмічати кольором те, що повинно бути глибоко і міцно закріплено в пам'яті. Перший перегляд конспекту рекомендується зробити ввечері того дня, коли був прослуханий матеріал лекції (попередньо згадати, про що йшла мова і хоча б один раз переглянути записи). Потім знову переглянути конспект через 3-4 дня. Часу на таку роботу йде небагато, але результати зазвичай бувають прекрасними: студент ґрунтовно і глибоко опановує матеріал і до сесії приходить добре підготовленим.

7. Працюючи над конспектом лекцій, завжди слід використовувати не тільки підручник, але і ту літературу, яку додатково рекомендував лектор. Тільки така серйозна, копітка робота з лекційним матеріалом дозволить кожному студенту оволодіти науковими знаннями і розвинути в собі задатки, здібності, обдарування.

8. Приступаючи до роботи над книгою, слід спочатку ознайомитися з матеріалом в цілому: змістом, анотацією, вступом і висновком шляхом

читання-перегляду, не роблячи ніяких записів. Цей перегляд дозволить отримати уявлення про весь матеріал, який необхідно засвоїти. Після цього слід переходити до уважного читання - студіювання матеріалу по главам, розділам, параграфам. Це найважливіша частина роботи з оволодіння книжковим матеріалом. Читати слід подумки. (При цьому читаючий менше втомлюється, засвоює матеріал приблизно на 25% швидше, в порівнянні з читанням вголос, має можливість приділити більше уваги змісту написаного і краще осмислити його). Ніколи не слід обходити важкі місця книги. Їх треба читати в уповільненому темпі, щоб краще зрозуміти і осмислити.

9. Пам'ятайте: не можна очікувати, що можна за один раз досягти повного з'ясування всіх особливостей досліджуваного матеріалу. Рекомендуємо повертатися до нього другий, третій, четвертий раз, щоб те, що залишилося незрозумілим, доповнити і з'ясувати при повторному читанні.

10. Вивчаючи книгу, треба звертати увагу на схеми, таблиці, карти, малюнки, математичні формули: розглядати їх, обмірковувати, аналізувати, встановлювати зв'язок з текстом. Це допоможе зрозуміти і засвоїти досліджуваний матеріал.

11. При читанні необхідно користуватися словниками, щоб усяке незнайоме слово, термін, вираз було правильно сприйнято, зрозуміло і закріплено в пам'яті.

12. Перевірте, з якою швидкістю ви читаєте. Треба прагнути виробити у себе не тільки свідоме, а й швидке читання. Особливо це вміння буде корисним при першому перегляді книги. Зазвичай студент 1-2 курсу при тренуванні може уважно і зосереджено прочитати 8-10 сторінок на годину і зробити короткі записи прочитаного. Багато студентів прочитують 5-6 сторінок. Це вкрай мало. Занадто повільний темп читання не дозволить вивчити важливі і потрібні статті книги. Навчаючись швидкому читанню (самостійно або на спеціальних курсах), ви можете прочитувати до 50-60 сторінок на годину і навіть більше! Одночасно ви здобуваєте здатність концентруватися на важливому і схоплювати основний зміст тексту.

13. Запис досліджуваного - найкраща опора пам'яті при роботі з книгою (тим більше наукової). Читаючи книгу, слід робити виписки, замальовки, складати схеми, тези, виписувати цифри, цитати, вести конспекти. Запис досліджуваної літератури краще робити наочно, легко доступним для огляду, розчленованим на абзаци і пункти. Педагогіка вчить - що прочитано, продумано і записано, то стає дійсно особистим надбанням працюючого з книгою. Пам'ятайте основний принцип виписування з книги: лише найістотніше і в найкоротшій формі! Розрізняють *три основні форми виписування*:

- *дослівна виписка або цитата* з метою підкріплення того чи іншого положення, авторського доводу. Ця форма застосовується в тих випадках, коли не можна виписати думку автора своїми словами, не ризикуючи втратити її сутність. Запис цитати треба правильно оформити: вона не терпить довільної підміни одних слів іншими; кожну цитату треба взяти в лапки, в дужках вказати

джерело: прізвище та ініціали автора, назву праці, сторінку, рік видання, назву видавництва.

Цитування слід виробляти лише після ознайомлення зі статтею в цілому або з найближчим до цитати текстом.

- *виписка «за змістом» або тезисна форма запису.*

Тези - це коротко сформульовані основні думки автора. Це найкраща форма запису. Всі ваші майбутні контрольні, курсові та дипломні роботи будуть бездоганні, якщо будуть написані таким чином. Робиться така виписка за тими ж правилами, що і дослівна цитата. Тези бувають короткі, що складаються з одного речення, без пояснень, прикладів і доказів. Головне в тезах - вміння коротко, закінчено (не втрачаючи сенс) сформулювати кожне питання, основне положення. Оволодівши мистецтвом складання тез, студент чітко і правильно опановує досліджуваним матеріалом.

- *конспективна виписка* має особливо важливе значення для оволодіння знаннями. *Конспект* - найбільш ефективна форма записів при вивченні наукової книги. В цьому випадку коротко записуються найважливіші складові пункти, тези, думки та ідеї тексту. Докладний огляд змісту може бути важливою підмогою для запам'ятовування і допоміжним засобом для знаходження відповідних місць у тексті.

Роблячи в конспекті дослівні виписки особливо важливих місць книги не можна допускати, щоб весь конспект був «списуванням» з книги. Засвоєні думки необхідно висловити своїми словами, своїм стилем.

Творчий конспект - найбільш цінна і багата форма запису досліджуваного матеріалу, що включає всі види записів: і план, і тезу, і своє власне зауваження, і цитату, і схему.

Огляд тексту ви можете скласти також за допомогою логічної структури, замість того, щоб слідувати оповідній схемі. За допомогою конспективної виписки можна також скласти речення про те, які теми висвітлюються в окремих місцях різних книг. Додаткове зазначення номерів сторінок полегшить знаходження цих місць.

14. Розробіть свою власну систему складання конспектів і постійно вдосконалюйте її! При складанні витягів доцільно послідовно дотримуватися освоєної системи. На цій базі можна скласти свій архів або картотеку важливих спеціальних публікацій з предметів.